HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אין עומדין פרק חמישי ברכות לא.

כפף דמוקרא. ט) כופף של זכוכית לנפה: **ליתי לן מר.** שילה: **מי סורה וכי מלוה דמגו ענן.** היכן המורה שעקרנו והיכן המלוה שמנו מקיימין שיגיעו עלינו מדינה של גיהנם: **הלכה פסוקה.** שאינה צריכה עיון שלא יהא מהרהר בה בתפלתו: **יושבת עליה ו' נקיים.** לצד מחוטו יוס שפוסקת והמורה לא הצריכה ז' נקיים שלא לזנה שנאמר ומשם מוזהב[ה] ואין זבה שלא הרואה שלשה ימים לפופין במוך י"ל יום שבין נדה לנדה: **ומכניסה.** בעיה: **כמון שנא.** קודם שיורה אותה שאין מתחייב במעשר מן התורה שלא הרחיים פני הבית ומשנמרח בכלי אבל לפני מירוח אין לחייב פני הבית קודעתו דגבי תרומה ומעשר כתיב דגן לשמת דגנך (דברים יח) והוא המירוח לפיכך כשמכניסה לבית קודם מירוח לא הוקבעה למעשר מן התורה וכבן הוא לשמרו לאכילת קבע בדבר שלא נגמר מלאכתו אבל לאכילת עראי לא לשמרו ומאכל בהמה עראי הוא לתת דגנו בפסקת פחה (פ"א מ"ו) מאכיל לבהמה היא ועוף עד שיגמר הלכך בהמתו אוכלת ופטורה אבל אין אוכל לשמרו לאכילת קבע: **לפור כנפיה ומועלין בו.** ופע"ג דקי"ל אין מועלין בדמים ויליפין לה מקרבי במקסת יומא (דף נט:) ובשחיטת חולין (דף קיז.). ה"מ כשנשחטו בעזרה לאיכול למימר נתמיו לכם על המוזבח לכפר (ויקרא יז) לכפר נתתיו לך ולא למעילה אבל בדם הקזה מועלין לכומר אם נהנה מבית קיבול מעילה. והכך חויין הלכות פסוקות שאין עליהן קושיות ותירוצים שיהא צריך להרהר בהן: **כמציפין.** מתוך כובד רגש: **לכרייפא.** מתוך הלכה פסוקה: **שיהא.** ליגעות: **מתוך קנוס רגש.** חילוף של כובד רגש. מתוך זחות לב ועתק: **אלא מתוך שמחה** (ו). כגון דברי תנחומים של תורה כגון סמוך לגאולה מלריס או סמוך לתפלה לדוד שהוא של שבת ותנחומין כגון לנון ירחיו יעשה שומר ה' את כל אוהביו וכגון מקלות הסלוחות בתפלת ערבית כי לא יטוש ה' את עמו וכיוצא בהן: **אלוייה.** ליהוי בדרך: **לניפא.** דקליס: **אדרכתן מילתא זו.** וזה שאומרים מימות מלך הרמאן הס שהוא גזר על אותו מקום ליטוד דקליס: **אם תבין לנפא.** אז תקטיד חזק: **ומנין אלנפא.** שחרית מנחה וערבית: **יכול משנה לגולה הוחלה.** התפלה הזאת. הוחלה כמו נתחלה. אבל קודם לכן לא היה רגיל בכך: **יכול יהא כוונן.** לשלם תפלות הללו בשעה אחת: **יכול ישאל לרבון.** כגון ברכות דלמה חוזן עד ש"ת ומ"כ יתפלל שלא ברכות רלמשונות שהן של שבת: **רגם זו תפלה.** של שבת: **בקשה.** שאלת צרכיו: **אחר אמת ויציב.** קודם ג' לשמונה: שלריך

אייתי בסא דזוגיתא חיורתא. מכאן נהגו לשבר זכוכית בשמחתן: **במקום** י) **גילה שם תהא רעדה.** פשוטו של מקרא עבדו את ה' בילראה ובשביל יום לעלה מגילו ובכי מפורש בירושלמי עבדו את ה' בילראה היינו תפלה לתיקרי עבודה ק) לדמניא בספרי

איתי בסא דמוקרא בת ארבע מאה זוזי ותבר קמייהו ואעציבו רב אשי עבד הלולא לבריה חזנהו לרבנן דהוו קא בדחי טובא אייתי בסא ז) דזוגיתא חיורתא ותבר קמייהו ואעציבו אמרו ליה רבנן לרב המנונא זוטי בהלולא דמר בריה דרבינא לישרי לן מר אמר להו ווי לן דמיתנן ווי לן דמיתנן אמרי ליה אנן מה נעני בתרך א"ל ח) הי תורה והי מצוה דמגנו עלן א"ר יוחנן משום רשב"י ט) אסור לאדם שימלא שחוק פיו בעולם הזה שנאמר [1] אז ימלא שחוק פינו ולשוננו רנה אימתי בזמן שיאמרו בגוים הגדיל ה' לעשות עם אלה אמרו עליו על ר"ל שמימיו לא מלא שחוק פיו בעוה"ז מכי שמעה מר' יוחנן רביה: ת"ר [2] אין עומדין להתפלל לא מתוך דין ולא מתוך דבר הלכה אלא מתוך הלכה פסוקה והיכי דמי הלכה פסוקה אמר אביי כי הא דר' זירא י) דאמר ר' זירא [3] בנות ישראל החמירו על עצמן י) שאפילו רואות טיפת דם כחרדל יושבת עליה שבעה נקיים רבא אמר כי הא דרב הושעיא דאמר רב הושעיא כ) מערים [4] אדם על תבואתו ומכניסה במוץ שלה כדי שתהא בהמתו אוכלת ופטורה מן המעשר ואב"א כי הא דרב הונא ל) דא"ר הונא א"ר זעירא מ) המקיז דם בבהמת קדשים אסור בהנאה ומועלין בו רבנן עבדי כמתניתין רב אשי עביד כברייתא: ת"ר נ) אין עומדין להתפלל לא מתוך עצבות ולא מתוך עצלות ולא מתוך שחוק ולא מתוך שיחה ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך דברים בטלים אלא מתוך שמחה של מצוה וכן לא יפטר אדם מחברו לא מתוך שיחה ולא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך דברים בטלים אלא מתוך [א] דבר הלכה שכן מצינו בנביאים הראשונים שסיימו דבריהם בדברי שבח ותנחומים [ב] וכן תנא ס) מרי בר בריה דרב הונא בריה דר' ירמיה בר אבא אל יפטר אדם מחבירו אלא מתוך דבר הלכה שמתוך כך זוכרהו כי הא ע) דרב כהנא אלוייה לרב שימי בר אשי מפום נהרא עד בי צניתא דבבל כי מטא להתם א"ל מר ודאי דאמרי אינשי הני צניתא דבבל איתנהו מאדם הראשון ועד השתא א"ל אדכרתן מילתא דרבי יוסי ברבי חנינא דאמר ר' יוסי ברבי חנינא מאי דכתיב [2] בארץ אשר לא עבר בה איש ולא ישב אדם שם וכי מאחר דלא עבר היאך ישב אלא לומר לך כל ארץ שגזר עליה אדם הראשון לישוב נתישבה וכל ארץ שלא גזר עליה אדם הראשון לישוב לא נתישבה רב מרדכי אלוייה פ) לרבי שימי בר אשי מהגרוניא ועד בי כיפי ואמרי לה עד בי דורא: ת"ר צ) המתפלל [3] צריך שיכוין את לבו לשמים אבא שאול אומר סימן לדבר תכין לבם תקשיב אזנך תניא ק) א"ר יהודה כך היה מנהגו של ר"ע כשהיה מתפלל עם הצבור היה מקצר ועולה מפני טורח צבור ר) וכשהיה מתפלל בינו לבין עצמו אדם מניחו בזויות זו ומוצאו בזויות אחרת וכל כך למה מפני כריעות והשתחויות: א"ר חייא בר אבא ש) לעולם יתפלל אדם בבית שיש בו חלונות שנאמר [4] וכוין פתיחן ליה וגו' ת) יכול יתפלל אדם כל היום כלו כבר מפורש על ידי דניאל [4] וזמנין תלתא וגו' יכול משבא לגולה הוחלה כבר נאמר [4] די הוא עבד מן קדמת דנא יכול יתפלל אדם לכל רוח שירצה ת"ל [4] (לקבל) [נגד] ירושלם יכול יהא כוללן בבת אחת כבר מפורש ע"י דוד דכתיב [5] ערב ובקר וצהרים וגו' יכול ישמיע קולו בתפלתו [6] כבר מפורש על ידי חנה שנאמר [6] וקולה לא ישמע [6] יכול [ת] ישאל אדם צרכיו ואח"כ יתפלל כבר מפורש על ידי שלמה שנאמר [7] לשמוע אל הרנה ואל התפלה רנה זו תפלה תפלה זו בקשה אין אומר דבר [ש] (בקשה) אחר אמת ויציב אבל [ב] אחר התפלה אפי' כסדר וידוי של יה"כ אומר איתמר נמי אמר רב חייא בר אשי אמר רב [ג] אע"פ שאמרו שואל אדם צרכיו בשומע תפלה אם בא לומר אחר תפלתו אפילו כסדר של יה"כ אומר: אמר רב המנונא כמה הלכתא גברוותא איכא למשמע מהני קראי דחנה [6] וחנה היא מדברת על לבה [ל] מכאן למתפלל צריך שיכוין לבו [6] רק שפתיה נעות [ם] מכאן למתפלל שיחתוך בשפתיו [6] וקולה לא ישמע [ס] מכאן שאסור להגביה קולו בתפלתו [6] ויחשבה עלי לשכורה [ם] מכאן [פ] ששכור אסור להתפלל [8] ויאמר אליה עלי עד מתי תשתכרין וגו' א"ר אלעזר מכאן לרואה בחברו דבר

לתפלה. [וגם מפני שצריך לסדר שבחו של הקב"ה תחלה קודם שיתפלל כדילפינן ממשה, הילכך אין לבקש דבר אחר אמת ויציב, וכי כייל בתוכו דברי בקשה אין מונעין].

מסורת הש"ס

ט) [ע' תוס' שבת כ: ד"ה מען ומו' ב"מ כט: ומוען פד: ד"ה בזוגיתא], ב) עיין בערן יעקב הגיליון, ג) מה שנ. מגילה כח., ד) [עפ"י ד"ה ומו' במגילה שם], ה) פסחים דף ט. ממחוז מז: מלא עוו: [ע"ז כ.], ו) מגילה יב: [ע"ש], ז) תוספתא פ"ג הכ"ג, ח) שבת ג: פסחים קיז., ט) עירובין סד., י) סוטה מו., כ) [לנכי מצי ד"ה מצוה בסוטה מו: וכ"כ רש"י בגיטין נט. ד"ה זלו ע"ש שכן מוכח וע"ע ברש"י ביצה ו. ד"ה מ"ל], ל) תוספתא פ"ג ה"ו, מ) תוספתא שם ה"ז, נ) [לקמן לד., ם) תוספתא פ"ג ה"ח, ע) ע"ז ו:], פ) רי"ף ורא"ש ג"ז, צ) ע"ז ח., ק) עירובין סד., ר) [ע' לעיל כח. פיסח"י ד"ה כפף], ש) [ויקרא טו], ת) [ע' לעיל ל:, א) [וכ"ה להלן פרק תענית כ.], ב) [וע' תוס' יומא נט: ד"ה הוא ותוס' מגילה יב: ד"ה המקוין], ג) מהגהו [כלי"ת מ"ש],

תורה אור השלם

1. אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה אָז יֹאמְרוּ בַגּוֹיִם הִגְדִּיל יְיָ לַעֲשׂוֹת עִם אֵלֶּה: תהלים קכו ב
2. וְלֹא אָמְרוּ אַיֵּה יְיָ הַמַּעֲלֶה אֹתָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם הַמּוֹלִיךְ אֹתָנוּ בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ עֲרָבָה וְשׁוּחָה בְּאֶרֶץ צִיָּה וְצַלְמָוֶת בְּאֶרֶץ לֹא עָבַר בָּהּ אִישׁ וְלֹא יָשַׁב אָדָם שָׁם: ירמיהו ב ו
3. תְּאֹת עֲנָיִם שָׁמַעְתָּ יְיָ תָּכִין לִבָּם תַּקְשִׁיב אָזְנֶךָ: תהלים י יז
4. וְדָנִיֵּאל כְּדִי יָדַע דִּי רְשִׁים כְּתָבָא עַל לְבָיְתֵהּ וְכַוִּין פְּתִיחָן לֵהּ בְּעִלְיְתֵהּ נֶגֶד יְרוּשְׁלֶם וְזִמְנִין תְּלָתָה בְיוֹמָא הוּא בָּרֵךְ עַל בְּרְכּוֹהִי וּמְצַלֵּא וּמוֹדֵא קֳדָם אֱלָהֵהּ כָּל קֳבֵל דִּי הֲוָא עָבֵד מִן קַדְמַת דְּנָה: דניאל ו יא
5. עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם אָשִׂיחָה וַאֲהֻמָּה וַיִּשְׁמַע קוֹלִי: תהלים נה יח
6. וְחַנָּה הִיא מְדַבֶּרֶת עַל לִבָּהּ רַק שְׂפָתֶיהָ נָּעוֹת וְקוֹלָהּ לֹא יִשָּׁמֵעַ וַיַּחְשְׁבֶהָ עֵלִי לְשִׁכֹּרָה: שמואל א א יג
7. וּפָנִיתָ אֶל תְּפִלַּת עַבְדְּךָ וְאֶל תְּחִנָּתוֹ יְיָ אֱלֹהָי לִשְׁמֹעַ אֶל הָרִנָּה וְאֶל הַתְּפִלָּה אֲשֶׁר עַבְדְּךָ מִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ הַיּוֹם: מלכים א ח כח
8. וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ עֵלִי עַד מָתַי תִּשְׁתַּכְּרִין הָסִירִי אֶת יֵינֵךְ מֵעָלָיִךְ: שמואל א א יד

הגהות הב"ח

(ו) רש"י ד"ה אלא מתוך שמחה של מצוה כגון:

גליון הש"ס

גמ' כבר מפורש על ידי חנה. עי' יומא נג ע"ש: שם יכול ישאל אדם צרכיו. עי' לקמן לג ע"ש:

הגהות הגר"א

[א] גמ' אלא מתוך דבר הלכה. רפוס קו על תיבת דבר הלכה וע"ל שמתוכ של מלוה: [ב] שם (וכן) תז"מ:

מוסף תוספות

א. בתוס' רי"ש כתב, לפסוקים ולסוף הברכה (ובהגהות כתב שם וכשמגיעים לסוף הברכה).

מוסף רש"י

יושבת עליה שבעה נקיים. דמלמורייתא אין צריכה שבעה נקיים אלא הרואה שלשה ימים לפופין במוך י"ל יום שבין נדה לנדה, אבל בתחלת נדתה תשלים לעולם כל שבעה ותפקה לערב טובלת בלילה, והן התמירו על עלמן, לפי שאין רבל נקיונים בפחות נדתה ימיתי הן עומדות בי"ל ימים שבין נדה לנדה, ואם תלמר לא ימתינו אלא פחות מי"ל ימים רבים בלילה (ויקרא טו) ימים רבים בלא עת נדתה, פעמים שרואיה דם נדה מוקדקה לשבשה מן התורה, כילד, התמילה לפסוק שבשה נקיים לאחר שהיתה וזה גמורה ופסקה שבשה נקיים ובשביעי לתחה תשלים בתחלת, שתהיה רבל נקיונים ולא תחזור לפסוק שבשה נקיים, לי אמי אמת לתחה שני ימים לא ידעה והיום לתחה ודעה היה לה שלשה ימים לפופין ולריכה שבשה נקיים ועל כן התמירו (נדה סה:). ומבניסה במורץ שלה. כעין ומבניסה בתחה, ומבלל בתחה פעור מן המעשר (מנחות סז:) לו: שמכניסה לבית מתוך שלה ואתר כך דש וממרח, ומוכח בהעלל תלה בראיית פני הבית בפ"ק דבתובל (פח.): וח בראיית פני הבית לא עגמרה מלאכתו לאול עליו שם טבל, וכשגמר מלאכתן כבר נתון הבית הוא ואין לתה פני הבית אלא כשנכנס דרך פתחים, כדתניא (לקמן לה:) תפוחים שרפוסים היו מכניסים פירותיהם דרך ערקסמון כדי לחייהן במעשר, עכשיו מכניסין דרך גגות דרך תלות דרך קרפיפות לבית כדי לפוטרן (פסחים ט. ובע"ז בע"ז מא: ונדה סו:).

המשך בעמוד הבא.

רבינו חננאל

[דאמר רבי אושעיא מערים אדם על תבואתו. ואינו עושה אותה גורן, אלא מכניסה במוץ שלה כדי שתהא בהמתו אוכלת המוץ, ופטורה מן המעשר]. יכול משבא דניאל לגולה יתפלל כדילפינן ממשה, הילכך אין לבקש דבר אחר אמת ויציב, וכי כייל בתוכו דברי בקשה אין מונעין].